

при похода ѝ презъ Сърбия, босненскитѣ бегове се хвалѣли, като казвали, че тя само съ ботушитѣ и обущата си ще затрупа Видинъ. Капуданъ-пашата не поднесълъ на султана нито Пазвантовата, нито своята глава, а за да снесе отъ себе си всѣка отговорностъ, заповѣдалъ измѣнически презъ време на единъ пиръ въ Орѣхово да убиятъ Альо паша и да отнесатъ главата му въ Стамбулъ.

Ужасенъ е разказътъ на Софроний за отстѣпленieto на разбитата армия. Альо съ 15,000 души се движилъ къмъ Вратца. Презъ нощта пристигнали конакчиитѣ му (квартирмейстеритѣ). Епископътъ се принудилъ на разсъмване да бѣга; никой паша не би го пусналъ безъ откупъ поне 5000 пиастра, и понеже той беднякъ нѣмалъ повече отъ 100, би платилъ съ главата си своята беднотия. Подъ дъждъ Софроний миналъ въ Черепишкия манастиръ, въ клисурата, гдето Искъръ си пробива пѣтъ презъ Балкана, но калугеритѣ били избѣгали и манастирскитѣ врата затворени. Единъ срещнатъ селянинъ го отвелъ въ пещерата, кждето се криели калугеритѣ. При тѣхъ прекаралъ той боленъ отъ студа и глада 24 дни, а подиръ това тръгналъ пешъ по снѣжнитѣ балкански ридове къмъ Софийската епархия. Тамъ получилъ вестъ, че Альо е убитъ въ Орѣхово и че по-мекиятъ Юсуфъ ималъ намѣрение да презимува въ Вратца. По дълбокъ снѣгъ Софроний се върналъ дома. Обаче, само следъ 10 дни 10 албански дружини изпълнили всички кѣщи и дори епископията, въ която неразрушена и годна за живѣне оставала само една стая. Мاستитиятъ епископъ се скрилъ отначало у татаръ-агата (началника на куриеритѣ), съ зеленъ калпакъ на главата, като се представилъ за докторъ, а следъ това при челядѣта на единъ християнинъ. Най-сетне, облѣченъ като пашовъ куриеръ съ чалма на главата и съ бичъ въ рѣка, той успѣлъ да се промъкне презъ албанския караулъ при вратитѣ. Скиталъ се отъ манастиръ въ манастиръ, отъ село въ село, но навсѣкжде било запусѣло: „не има ни единъ чловѣкъ, не има хлѣбъ, не има дрѣва. А студъ лютъ, нощъ долга по декемврия мѣсеца. Хочемъ отъ студъ да измремъ!“ Дълбокъ снѣгъ покривалъ всички пѣтища. Най-после намѣрилъ прибѣжище въ Тетевенъ.

Въ началото на 1799 г. Софроний решилъ да отиде въ Плѣвнѣнъ, макаръ въ близкитѣ му околности да върлували трима отъ най-злитѣ зулумджии: Юсуфъ въ Вратца, Гюрджи въ Ломъ, а въ Влашко, срещу Ломъ, самиятъ Хюсеинъ. Неочаквано се явилъ Гюрджи съ 4000 души и 10 дни се разпореждалъ въ града. Софроний се скрилъ въ единъ харемъ, гдето дѣлилъ съ бедния гостолобивъ стопанинъ турчинъ неговитѣ оскѣдни запаси отъ кукурузъ. Току-що си отишълъ Гюрджи, и въ сѣщия още день въ измѣнения отъ гладъ градъ пристигналъ Юсуфъ паша съ 6,000 конника и заелъ всички и турски и християнски кѣщи; не помогналъ и писъкътъ на кадѣнитѣ. Самитѣ турци и тѣ вече нѣмали какво да ядатъ. Най-после пашата си заминалъ и Софроний излѣзълъ отъ скривалището си, въ което прекаралъ цѣли 26 дни въ непрекъснатъ страхъ, да не би да го предадатъ. Но само три дни следъ това по улицитѣ се разнесълъ викъ на ужасъ: „кърджалиитѣ идатъ!“ И християнки, и кадѣни съ сълзи на очи бѣгали въ турската махала. Софрония приели въ единъ ханъ укрепенъ съ камененъ зидъ и пѣленъ съ турци. Следъ 15 дни кърджалиитѣ си заминали нататъкъ къмъ Търново. За кѣсо време настѣпило спокойствие. Но на Свѣтлото Христово Възкресение, когато епископътъ служелъ литургия въ църква, изведнажъ се разнесълъ викъ и народътъ се стурналъ да бѣга отъ църквата: Гушанецъ Али Халилъ съ 2,000 Пазвантови хайдутѣ строшили градскитѣ врати и почналъ грабежъ. Софроний намѣрилъ прибѣжище у единъ чорбаджия (киръ Костадинъ), който билъ дошълъ съ вѣоржжени овчари да събира беглика на овцетѣ. Съ влашки калпакъ на глава Софроний прекаралъ у него 20 дни между пияни кърджалии и пазван-